

Aleje – naše dědictví

Naše země je protkána tisíci kilometry silnic, silniček a polních cest. Většinu z nich lemují stromořadí. Tak tomu bylo odnepaměti. Ale zůstane tomu tak i nadále?

Stromořadí jsou svědectvím promyšleného komponování krajiny s naplněním estetickým ambic tehdejších elit – šlechty a církve, ale i šetrného přístupu venkovského lidu k okolnímu prostředí. Alej povyšuje krajinu na okrasný park. Dnes aleje ohrožuje masivní kácení a nedostatek péče. Téměř žádná nová stromořadí se také nevysazují. Budou se moci ze stínu alejí těšit i další generace?

Od silnic Karla IV....

Rozkvět našich zemí ve 14. století je dán nárůstem počtu obyvatelstva, zakládáním nových dvorů, vsí a měst, rozmachem dolů, hutí, ale i zakládáním vinic, zahrad a chmelnic. **Karel IV., který trávil mnoho času na cestách,** začal zavádět silné cesty (silnice) o šířce pěti metrů.

foto: breta.com

...přes renesanční stromořadí...

První aleje vznikají za renesance a dále v období baroka, kdy příjezdové cesty s alejemi dodávaly zámekům a panským sídlům velkoleposti. Také „církevní krajinářství“ utvářelo krajinu množstvím poutních míst s kostely, kaplemi a křížovými cestami zvýrazněnými liniemi alejí.

Na „panskou“ krajinnou architekturu navazovalo „**lidové krajinářství**“ s kapličkami, křížky a božími mukami doprovázenými stromy. Venkovské aleje vedly k mlýnům, kovárnám, bělidlům a valchám. Cesty s alejemi propojily vesnice a stavení s krajinou v jeden celek.

Zelená krása Třeštska

Aleje podél cest patří k Třešti stejně jako známé betlémy. S jejich sázením začal baron Leopold Wenzel von Sternbach roku 1844. Významná je dubová alej vedoucí z parku do polí.

foto: Milan Slavinger

Počátkem minulého století se z Třeště pořádaly výlety s hudbou alejí ke starému památnému buku. Pětikilometrová alej z Třeště do Růžené měla být celá vykácena v roce 2007 kvůli opravě silnice.

foto: Jan Michálek

V aleji nejsou výjimkou stromy s obvodem kmene přes 300 cm. V současné době probíhá proces prohlášení aleje za památku.

Žižkovo pole

Jedna z nejzachovalejších alejí Vysočiny vede k mohyle postavené na místě údajného úmrtí Jana Žižky. Obec Žižkovo pole usiluje o rozšíření silnice a vykácení stromů.

V přípisu z roku 1752 je uložena povinnost sázet stromy u nových císařských silnic. **Nejvíce alejí vzniklo za vlády Marie Terezie a Josefa II.,** kdy se začaly vysazovat také ovocné aleje. Měly chránit pochoduující vojska před sluncem a před spatřením, a zásobovat je ovocem.

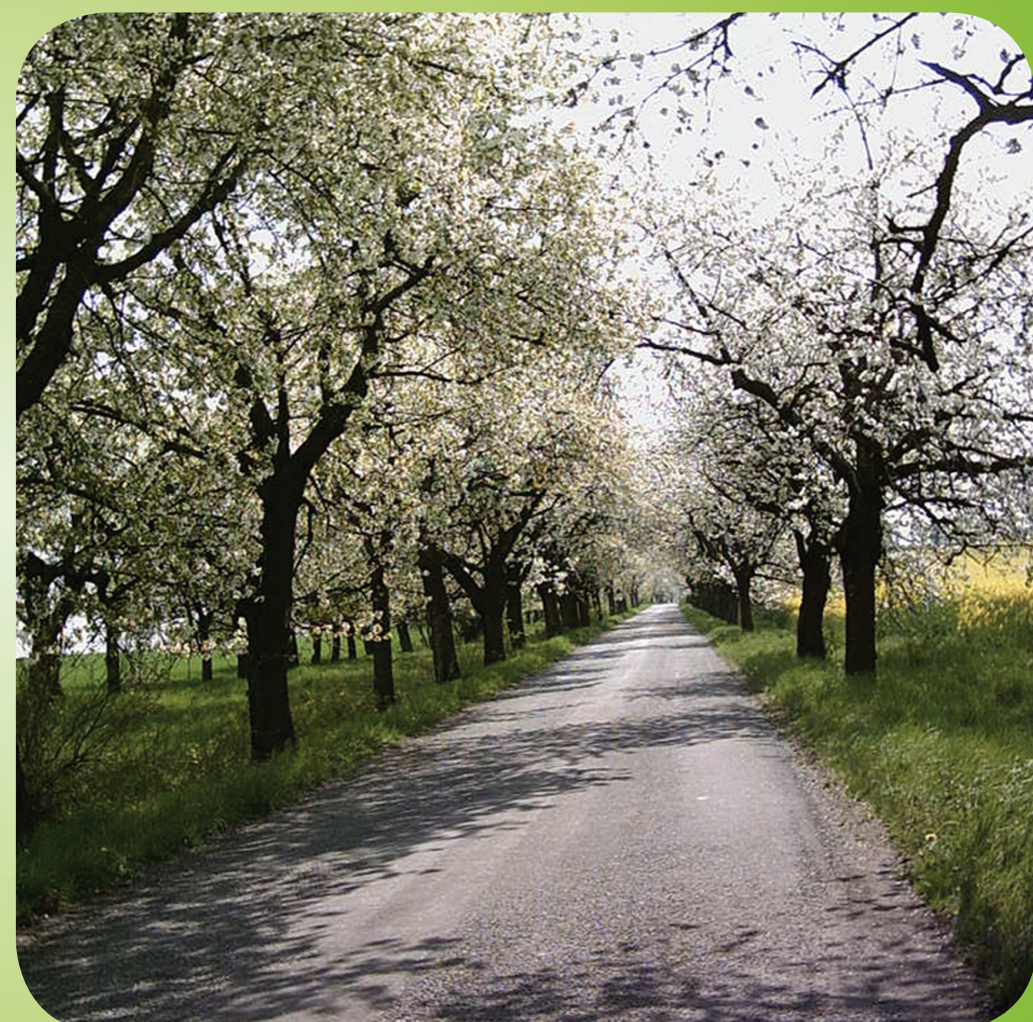

foto: www.mojefoto.net

Buková Haugwitzova alej

Alej lemující příjezd k loveckému zámečku zvanému Heinrichslust (Jindřichovo zátiší), který nechal postavit v letech 1829 až 1830 Jindřich Vilém Haugwitz z Náměště nad Oslavou.

foto: Petra Marečková

Alej je dlouhá 900 metrů a tvoří ji přibližně 200 let staré buky lesní. Stromů je celkem 153.

Valdštejská lodžie

Velkorysý přístup našich předků symbolizuje alej spojující Jičín s Libosadem u Valdštejské lodžie. Tehdejší šlechta nebyla limitována délkou jedné generace, sázelo se pro děti a děti dětí.

Nikdy nedokončený barokní komplex byl vytvářen mezi lety 1632 až 1634. Areál zahrady a obory je komponován na podélnou průhledovou osu vycházející od letohrádku s lodžii.

foto: David Paloch

...až po zákon na sázení alejí.

Na přelomu 18. a 19. století se stávají novým prvkem **topoly vysazované podél silnic** za Napoleonova tažení Evropou, a to pro svůj rychlý růst, nezaměnitelný vzhled a velikost usnadňující orientaci v krajině.

V polovině 19. století pokračovala výstavba císařských i vedlejších nestátních silnic. **Zákon nařídil podél nich sázet aleje.** Vysazování převážně ovocných stromů pak pokračovalo i 20. století, hlavně kvůli využití plodů.